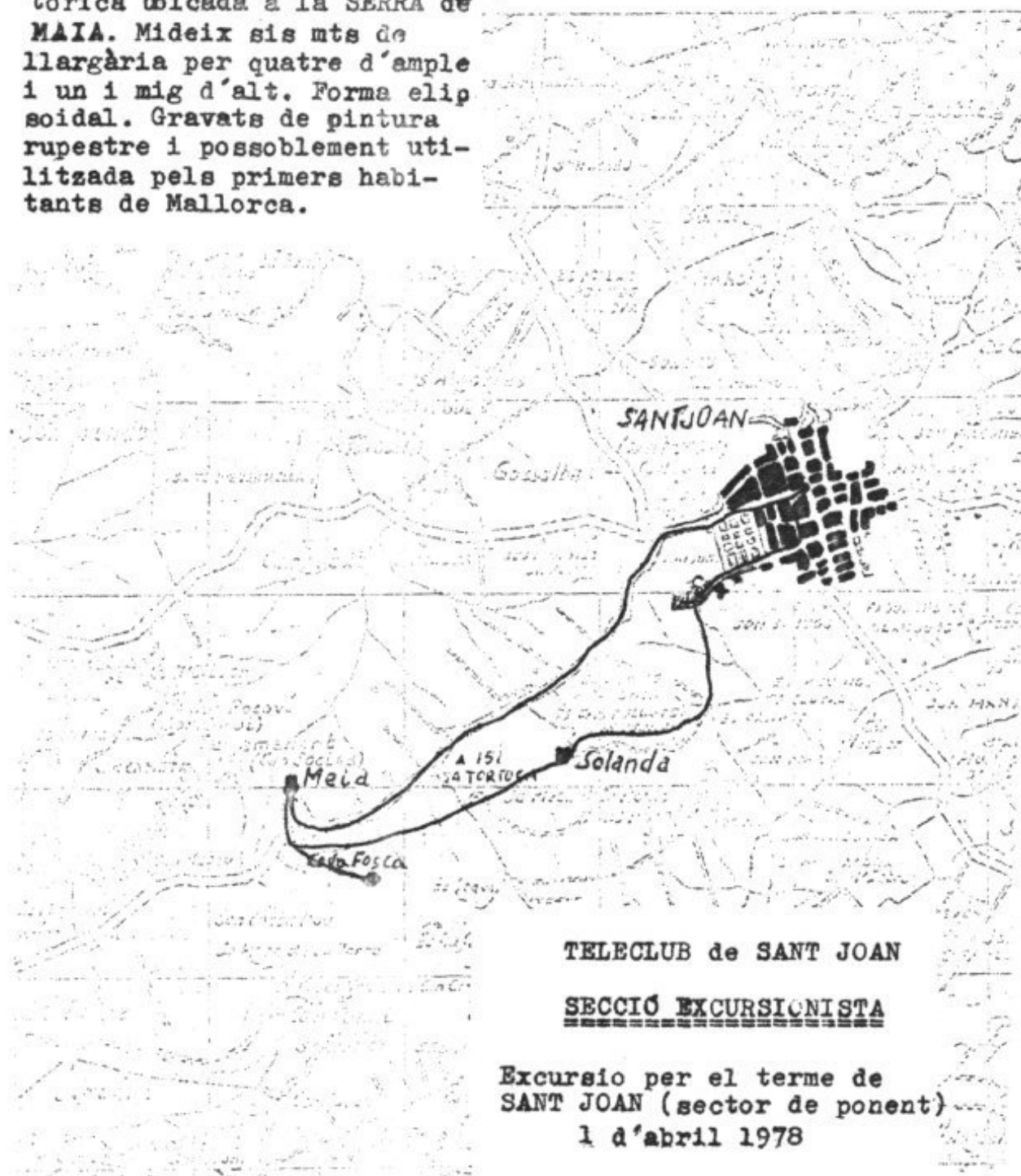

SANT JOAN

COVA FOSCA: Habitació prehistòrica ubicada a la SERRA de MAIA. Mideix sis mts de llargària per quatre d'ample i un i mig d'alt. Forma elipsoidal. Gravats de pintura rupestre i possiblement utilitzada pels primers habitants de Mallorca.

TELECLUB de SANT JOAN

SECCIÓ EXCURSIONISTA

Excursió per el terme de
SANT JOAN (sector de ponent)
1 d'abril 1978

FERIAS Y FIESTAS SAN JUAN

Las Ferias y Fiestas de San Juan 1.978 abarcarán desde el 17 al 25 de Junio, ambas inclusive. Organizadas por el Teleclub, otras entidades y diversas personas en particular que se han ofrecido a colaborar. Las diversas asambleas llevadas a cabo hasta el momento han tratado de dar un esbozo al programa general de actos, y que en líneas generales, sin indicar fechas ni horario, y sin ser definitivo, será el que sigue :

Pasacalles de "xirimies", "Dimoni" y "capgrossos" por las calles de la población. Con la posibilidad de que alquilando trajes de dimoni sean muchachos de San Juan los encargados de realizar dicho acto.

Competiciones deportivas de fútbol en dos categorías y baloncesto a cargo de equipos locales y foráneos en las instalaciones apropiadas.

"Nit de festa", en un lugar céntrico de la villa se intentará que todos los asistentes se sumen al jolgorio, bajo la iniciación de unos artistas visitantes y otros locales.

Con el objetivo fundamental "llegar a conocer mejor el ambiente natural que nos rodea", se llevará a cabo un gimkama deportivo cultural por el interior de nuestra población.

Juegos populares para todas las edades y de cara a la gente sanjuanera.

Gran verbena amenizada por grupos musicales.

La compañía de Xesc Forteza por una parte y un grupo joven de Santa María ofrecerán obras de su repertorio en respectivas veladas de teatro.

Atletas del pedal de todas las categorías, locales y no locales, harán lo posible por realizar brillantes competiciones en circuitos señalados a tal efecto.

Una coral barcelonesa y un quinteto joven de instrumentistas de viento serán los encargados de deleitarnos con sus melodiosos cantos brasileños y piezas clásicas respectivamente.

La Peña Motorista San Juan celebra en estas fiestas su patrón San Cristóbal, con popular desfile y "beneïdes" de carrozas.

Un grupo de muchachos de San Juan realizará un breve desfile al rítmico son de trompetas y tambores por una céntrica calle de la población.

Se tendrá en cuenta a la gente anciana en unos actos organizados para ellos.

A partir del día 17 y durante todas las Ferias y Fiestas quedarán inauguradas unas exposiciones de cerámica, fotos retrospectivas, plantas y flores, concurso ganchillo y pinturas respectivamente.

En la diada llamada "pagesa" se ofrecerá al público unas exposiciones de maquinaria agrícola y animales.

Un pedagogo, mediante una conferencia, intentará que queden claras las ideas por las que "Mata de Jonc" se va abriendo camino en nuestra sociedad.

"Ball de bot" para todos los aficionados a este sano ejercicio.

Juan Morey

SAN JUAN Y SU DEMOCRACIA (demos IV)

A medida que avanza el tiempo, paralelamente va avanzando progresivamente el grado de democratización de nuestra villa. Es ello motivo de especial satisfacción por parte del grupo "demos" que observa atentamente los más mínimos movimientos de las estructuras revestidas de autoridad, dirección y poder.

La persona, individuo, se va responsabilizando diariamente. No admite que se le engañe o se le oculte la realidad. Va comprendiendo la ley del péndulo (no hi ha temps que no torn) que regula y armoniza la convivencia social. Vamos comprendiendo cada día más cosas, a medida que van aumentando los engaños. Existe un descontento general, es lógico, estamos cediendo, consintiendo y aceptando cosas a nivel individual para beneficiarnos todos con la riqueza de las partes. Cada uno ve las cosas y las valora subjetivamente, deformando la totalidad real del problema. Es difícil ser objetivos. Pensamos que nuestro problema es el único y radicalizamos nuestra postura, cuando en realidad el problema de la sociedad es la suma de pequeños y particulares problemas. Son los problemas de la gran mayoría que frecuentemente sigue silenciosa, los que por orden de

prioridad han de ser resueltos. No podemos juzgar el todo por la parte. Para poder juzgar objetivamente hay que tener una visión de conjunto lo más ajustada posible a la realidad.

San Juan no se ha dejado llevar por minorías, por ideologías extremistas de pseudo-intelectuales de moda que recibieron muy pocos votos el 15 de Junio.

San Juan hizo gala de moderación, de preparación política y de civismo democrático. Convencido además de que los problemas locales no lo son para todos y la solución depende de todos.

Los "Ucedés" inauguraron local. Era ya hora que un grupo claramente definido abriera un local social para sus afiliados y simpatizantes. Lo que de veras lamenta el grupo "demos" es que no haya otros partidos que se decidan a trabajar para San Juan, interesando a otros parlamentarios a que ayuden a un pueblo marginado. Nos complació el hecho de que los agricultores pidieran ser recibidos por el señor subsecretario de Agricultura en su reciente visita privada, con motivo de la inauguración de la sede UCD San Juan. Nos alegró que los agricultores locales invitados todos sin excepción, presentaran sus inquietudes y preguntas al Sr. Subsecretario. Francamente no esperábamos tanto de UCD San Juan, toda vez que hemos sabido que el Sr. Martín Oviedo venía en plan particular para saludar a los miembros del Partido.

Sabemos también que la visita del Director General de Difusión Cultural del Ministerio de Cultura, acompañado del Sr. Delegado Provincial para potenciar una casa de cultura municipal integrada en el seno del actual Teleclub-organización. Esperamos que el Ayuntamiento sabrá aprovechar la oportunidad histórica que les brindó el Sr. Eduardo Ballester, con lo que nuestro pueblo saldría enormemente beneficiado y veríamos palpablemente los primeros frutos de la democracia en San Juan.

Cierto grupo político y la Asociación de Padres habían reiterado peticiones a la Delegación Provincial de Educación y Ciencia para la creación de una nueva unidad escolar para nuestro colegio de EGB y días pasados interesándose por dicho problema, vino a San Juan el Sr. Delegado Provincial acompañado por su equipo técnico para sostener una reunión de trabajo con los responsables del departamento, Asociación de Padres y Sr. Delegado Municipal de Cultura. Esperamos se haga público lo tratado en dicha reunión ya que consideramos de primerísima necesidad el total

arreglo de las aulas, dotación de material didáctico y dependencias.

Cuando los grupos, asociaciones y partidos tienen como objetivo común beneficiar en algo concreto al pueblo, entonces sí, que podemos hablar de San Juan y su democracia. San Juan y su futuro.

Demos

VIDA PARROQUIAL

Demografía.-

El balance que ha experimentado la demografía en esta localidad durante el mes de abril es el siguiente:

Defunciones:

08-04-78 María Matas Noguera "Madò Sopa" a la edad de 73 años.
15-04-78 Antonia Mestre Font "Madò Peretronca" a edad de 77 años.
25-04-78 Francisca Bauzá Antich "D'es Rafal" a la edad de 66 años.
25-04-78 Antonia Bauzá Mas "Sa Madona de Can Riera" a los 86 años.
29-04-78 Bartolomé Estelrich Bou "Turricano" a la edad de 79 años.

Nacimientos.-

05-04-78 María Magdalena Barceló Jaume.
09-04-78 Gabriel Nigorra Vich.
25-04-78 Miguel Galmés Gomila.

Bautizos.-

05-03-78 María Bauzá Miralles.
05-04-78 María Magdalena Barceló Jaume.

Dichos niños recibieron el sacramento del Bautismo día 23-04-78

Matrimonios.-

Durante el transcurso del mes de Abril, no se ha administrado el sacramento del matrimonio a ninguna pareja.

Excursión a Lourdes.-

Como es habitual, cada año, Cataluña y Baleares participan en la ofrenda floral a nuestra Señora de Lourdes.

Este año Sant Joan, lo ha hecho con una masiva participación de sanjuanenses, en concreto ciento cuarenta y seis, conjuntamente con la

Coral de nuestro pueblo.

Este grupo emprendió viaje de aquí a Barcelona, Gerona, Carcassone, Lourdes, Andorra, etc. Atravesando la mayor parte del Pirineo.

Esta ofrenda se prolongó desde las siguientes fechas: 28-04-78 al 05-05-78.

"Full dominical".-

Ya hace un mes y algo más, que semanalmente llega a la Parroquia el "Full dominical". En éste se exponen artículos y problemas referentes a la Iglesia Católica, apareciendo diversas veces cartas del obispo: D. Teodoro Ubeda, dirigiéndose a la cristiandad de la diócesis de Mallorca.

Este "Full Dominical" aparece semanalmente en la Parroquia, abarcando un gran interés, como ya hemos dicho.

Estreno de "es vestit dels escolanets".

El pasado Jueves Santo, se estrenó con gran esplendor un traje nuevo para los monaguillos, que frecuentemente será usado en los días de gran festividad, aunque seguirán usando los más ordinarios.

J. B.

DEPORTES

Arenas	2	San Juan	3
San Juan	3	Llosetense	4
España	2	San Juan	1
San Juan	1	Villafranca	3

Ha terminado la liga de la primera Regional Preferente, quedando clasificado el San Juan en el décimo tercer puesto.

Su mala clasificación puede atribuirse al bajón que tuvo en las últimas confrontaciones del campeonato, si bien hay que anotar la ausencia de varios jugadores componentes de la plantilla inicial; teniendo que jugar algunos juveniles.

Pero a pesar de todo se ha conseguido lo que al principio de liga se temía, no verse mezclado en la zona de descenso.

JUVENILES

Montuiri	1	San Juan	2
San Juan	3	Santanyí	3

También ha finalizado el Torneo Primavera en lo que se refiere a los juveniles quedando el San Juan en segunda posición de su grupo.

Tras lograr una valiosa victoria en el feudo del Montuiri sus ilusiones se vieron frustradas tras el empate conseguido en el Campo de Consolación, perdiendo así el liderato. Sin embargo hay que elogiar la labor realizada por estos jóvenes a lo largo de todo el campeonato.

DEPORTE ESCOLAR.-

Se han organizado una serie de competiciones de balonmano escolar donde participaron equipos representantes de San Juan, Montuiri, Felanitx, Villafranca y Manacor.

Nuestros participantes en la categoría alevín quedaron clasificados en primera posición de su grupo, perdiendo en la fase final con el líder del segundo grupo.

En la categoría infantil su participación no fue tan brillante ya que de los seis puntos en disputa sólo consiguieron uno.

Cabe destacar la preparación de estos chicos a cargo del maestro D. José Mª Munar.

TRIAL.-

Se celebró el VIII Trial San Juan para categorías infantiles, junior y senior.

Organizado por la Peña Motorista de San Juan y valedera para el campeonato de Baleares.

Se marcaron 11 zonas ubicadas en el escenario de "Es Revetllar", con una duración de dos horas más una de penalización.

Como nota curiosa cabe destacar la participación de varios chavales en la categoría infantil, siendo ésta su clasificación:

1	Leónardo Díaz	6	puntos
2	Sebastián Crespí	10	"
3	Jaime Gamundí	12	"
4	José Alfredo	22	"

En cuanto a las demás categorías, éstas son las clasificaciones:

S e n i o r

1	M Puigserver - Montesa	32	puntos
2	J. Tur - Bultaco	34,9	"
3	F Buñi - Montesa	37,3	"
4	R Fuiz - Bultaco	39,2	"
5	M Morales - Montesa	40,8	"

J u n i o r

1	J. Roig - Bultaco	27,3	punto
2	J. Costa - Bultaco	40,7	"
3	A. Sampol - Montesa	59,5	"
4	M. Nadal - Montesa	65	"
5	J. Tomás - Bultaco	67	"

MIGUEL GAYA

asamblea nacional

Los días 19 y 20 en el Ministerio de Cultura (Madrid), se celebró la Asamblea Nacional de Teleclubs a la que asistieron todos los pilotos comarcales y premiados en el concurso 1977.

Los actos que se realizaron fueron: día 19 por la mañana visita a las salas de Goya del Museo del Prado, con motivo de celebrarse el 150 aniversario de su muerte y al museo de Arte Moderno, donde está instalada la exposición Joan Miró; por la tarde, inauguración de la asamblea por el Subsecretario de Cultura, D. Fernando Castedo. Seguidamente conferencia "El Teleclub como Aula Rural de Extensión Cultural" a cargo del Director General D. Eduardo Ballester y "La animación cultural en el Teleclub" a cargo del Subdirector de Animación Cultural D. Luis Cortés. Estas dos ponencias fueron seguidas de un interesantísimo y prolongado coloquio.

El segundo día, más apretado que el primero, comenzó con la conferencia "Cultura y Sociedad" por el Subdirector de entidades y Convenios Culturales, D. Jesús Artigas; a continuación ruegos y preguntas, rebasando el tiempo destinado a ello y teniendo que ser interrumpido por la llegada del Ministro Sr. Pío Cabanillas, quien clausuró la Asamblea. Seguidamente en el Palacio de Congresos y Exposiciones visita a la exposición "Misiones Culturales" y entrega de premios a los Teleclubs galardonados, entre ellos el de San Juan, por sus actividades culturales y folklórico-recreativas.

Entre los acuerdos más importantes cabe destacar el cambio de denominación que sufrirá los actuales Teleclubs. Potenciar más las actividades culturales, comunitarias y recreativas. La conveniencia de agrupar todas las actividades locales o incluso comarcales de ámbito cultural. Responsabilizar a estos Centros de Cultura para que potencien la cultura popular.

Carlos Costa

La Llibertat

La llibertat és una utopia des del moment en què l'home es va reunir per formar pobles i ciutats, és a dir, per fer la societat. Ella - ens ha llevat la llibertat. Crec que aquesta no existirà mentre l'home no visqui tot sol.

La societat ha estat i ens està imposant, o millor dic, ens fa fer allò que ella vol. Està manejada per petits grups que només s'aprofiten dels qui la formam. En realitat la societat és una vertadera dictadura, que crec que mai desapareixerà, ja que hi ha uns interesos creats per aquests petits grups que la dominen.

Una persona que fa qualsevol cosa, sempre ho fa davall un caramull d'influències, encara que pensi que ho ha fet sense cap tipus de coacció. Moltes d'aquestes influències les tenim de manera inconscient; per exemple: quan un home emet un vot, pensa que ha obrat lliurement, cosa totalment falsa, ja que ell sempre haurà tingut la influència que exerceix la propaganda partidista.

La societat, i per tant tots els règims polítics, han esclavitzat l'home, normalment no ha pogut fer el que realment ha volgut. Tots els règims polítics (ja sigui comunista, socialista, capitalista o feixista) des del moment en que varen aparèixer han continuat amb l'aniquilació de la llibertat, ja que tots ells han anat coaccionant la gent per estar en el "poder".

El que sí que fa la societat en general és això que anomen "actes d'alliberació", uns règims més que els altres. Això és el que normalment en deim llibertat. Uns dels principals i més importants d'aquests "actes" per la nostra existència és això que ara deim llibertat d'expressió (frase que darrerament s'ha popularitzat i desvirtuat bastant), sense ella no hauria res a fer.

Normalment la persona que intenta tenir la vertadera llibertat arriba a cedir, la societat l'absorbeix. No pot resistir, ja que ha de viure i menjar, i per això ha de menester treballar i guanyar doblers. Tot és una roda.

Per a l'home que cerca la llibertat només existeixen tres úniques possibilitats: deixar-se dur per la societat, seguir la roda, la sortida més corrent; anar-se'n a viure tot sol a una illa deserta, a una muntanya..., coses que avui dia són quasi impossibles, o com últim recurs el suïcidi. He de dir que la segona solució a la llarga torna a la primera, o se'n va de cap a la tercera.

De moment, i per tot el que la societat comporta, la llibertat no pot existir. O destruïm aquesta repugnant societat, o ella ens destruirà.

MODISMES

LOCUCIONS TÍPIQUES DE MALLORCA - 6

Per orde de replega (1)

per Miquel Fuster

Se creu que es sol surt per ell
Es un confitet...llepat
Més escampat que sa m... des
mariners
Canta com un rossinyol
Balla com un pern de rifa
Més aferredís que un batsér
Té es sant al revés
Té es temporal de devant
Ha fet calada buida
Grata com un coní
S'enfila com un dragó
Bufa més que es mestral
Fa es tossí de ric
Fá es pixar de nina
Es un siurell de fira
Fa o dóna més voltes que una
baldufa
¡Avui fila prim! (aire fret)
Més pesat, o més feixuc que
una trutja a mé coll
Va errat de contes
Pot fer ets ous de dret
Ferá ets ous en terra
Es molt net de plens
N'ha fetes per salar
Té més barra que un tirás
No es tan sant com se creu
Cada qual sap sa sabata a on
li mossega
Trobar sabata a son pèu
Córrer debades
Es un llamp i trò
Pareix Na Llambrins
Tant de Pere vol dir ase
No riguis tant que no en-
greisa
No em fassis riure
No el se menjerán ses mosques
Hei ha més díes que llan
gonisses
Més bò que es pá blan
Més raro que nevar en s'estiu
Sa creu esser es gall
No menja per no...gastar
Més interesat que es bril
Té més fam que es soldats de
Tarragona
Més fals que un duro de plata

D'ell no en vui mudes
Més cantador que un grí
Mai en vé una de tota sola
Heu han tirat tot per la borda
Va més dret que un fus
S'avenen com un rellotje
Perlem d'es nostros ais
Cada día travela a sa mateixa pedra
Aquí hei ha gat tencat
Més inútil que ploure a dins la mar
De més amunt n'han caigudes
Amb ell no vui anar ni a missa
De més verdes n'han cremades o
n'han madurades
Quan es cans lladren, qualque cosa
hai ha
Fa sa farina blana
Es més respós que una cerva verda
No té ni per sa mortaia
Camina perquè veu caminar ets altres
Ha plorat sa llet que no va mamar
Es tan amorosa com una argelaga
Cada duro mos costa set pessetes
Més desxondida que un cascavell
Més pu...lissona que guapa
¡Estira que leven!
Es un mans foradades
No té sò ni tó
Va molt cop piu
Robaría es manto de María Verge
Més tort que un carrerany de serp
Més estret que una fuia de pí
Més llarc que un día sense pá ni ví
Més aficadís que una alena
Més caperrut que un ase o un porcell
Més beneit que es cá de sa farola
Més giradís que un molí amb coa
Més trist que un enterro
Més lletja que un capell apedessat
Més alegre que un ball de m'scara
¡A torrar neu! variant)
¡Ja m'esperarás d'assegut!
Més curt que es pelld'un llimac
Té més dobbers que un torero
Es un xorrac mal entrescat
Té més lletres que un diari?
Amb tots es marcs de Sa Bastida, no
ferá un cá coix
Va més tort que un gaiato

(1) Suministrats -en rotlada familiar- pel bon amic Marc Vidal, de Ter
manó.

Aquest fá parts i quarts
Treurersé es gavaitx d'es sac
Te fotré o pegaré un parei de
nesples, castanyes, mensiules,
prunes...

Han estat cent cavalls de força
D'es seu pá ferá sopes
Li ha pegat una bona verema
¡Bons siem noltros, que Déu
mai falta!

Pareix vengut de l'aire del cel
N'ha fet per Na Bet i sa mare
No s'espanyará cap òs!

¡Criatura! li estiren sa llen-
go i no s'en tem

Et galtatjeré

T'envargaré dúes closcades,
betcollades

No t'en durás cap a sa fossa

Nespla vá, nespla vé

Mai te toc pesta!

S'han partit es panets

Ha fet un bon cap de taula

¡Ja hi tornerás a tugar es
moix!

Ses traves destraven

Anar aigo amunt, com madò tam
borinera

Un tió totsol no crema

Es així, per voltes que li
donis

Varem esclafir a riure

Mos varem esbutzar o esclat-
tar de riaies

El sap dur damunt es call
de sa má

Vol que el duguin a mé coll

S'han tret ses bragueses

Li han taiat ets esperons

Li han taiat un bon saio

Es més car que foc

Aquest se cerca ronya per
gratar

Miret a quina hora t'ho dic!

Es un animal raro

¡A on dimonis heu ha posat?

Es el reverent dimoni

Está ben atabacat

Ha quedat enllá

Ha quedat com un faristol

Hauré de fer s'espés

Una cosa es una cosa i

s'altre es s'altre

Es com qui estar en el cel

Si Deu ho vol i María

Hei va haver encarnat i blau

Amb aquest sò l'enterram
Saps que són això? ¡empirreumes!

Ja se dóna tot per rebut

Ha pegat de cap, com es bous

Primer som jo que mos hereus

Això está fet passa tú, passa tú

¡Món, món, sempre serás món!

Això se diu entrar per sa porta
falsa

Anca rossegant, o peus rossegant

¡Ave María Puríssima!

Concebuda sens pecat

Ha fet una gelada de por, o una ne-
vada, o una ruixada

Donar, rendir o passar contes, fins
a dobber i maia

Es un pobre vergonyant, o pobre de
solemnitat

Heu venen a pes d'Or

Vol aficar es nas per tot

Té una llengo infernal

Está fent els passos

El fan cendre de bon de veres (a

San Juan, dirán: de bon di a veres)

¡Que vols que fassi!: me va fogir
d'es cap

Ha perdut el món de vista

Li agrada molt rebatre es clau

No me deixaré banyar s'oreia

Es foc covava

Té boca i no parla

Ses coses son així com són, i no com
volem que siguin

Va quedar amb sos cabeis drets

Hi havia un avelot de gent

Mos fa anar de bot en bot, o de ca-
poll

Un día en l'any, s'olla se crema

L'han pres en vensó

Tot va a norris

Tota herba li fa feix

Vol que li treguin ses castanyes
des foc

No sap quin pá l'assacia

Dutenhó, però ten en conte que té
un tornet

¡Que em tirin d'una passa, si heu
entenc!

Aguantar metxa, o la metxa

Tenir un... com un temple

Esser un homo de renyó clòs

Per llimosna a la Seu

¡Qué mos hi arremolinam? ¡Arremoli-
nemoshí!

Això es un infern

METEOROLOGIA

MES DE MARÇ.-

dia	quantitat (l.)		
3	10'8	dhn	d = dematí
4	3'9	h	h = horabaixa
5	15'8	n	n = nit
30	5'5	hn	
total	36'0		Estació bar Company

Descripció del mes, analitzant dia a dia. Dades recollides del calendari de l'amo'n Miquel Gaià Florit (en perdut).

Dia 1 i 2: sol i vent fresc	15: variable. Vent fresc
3: aniguls i pluja	16: variable i vent
4: sol, aniguls, brusquina i vent fresc.	17: un poc anigulat i fred
5: variable, sol i brusquina	18: clars, aniguls i vent
6: un poc anigulat i molt de fred	19 i 20: variable i vent fresc
7: anigulat i fred	21: clars, aniguls i vent fort
8: 31 dematí-gelada. Bon temps	22: clars, aniguls i vent
9: gelada i sol	23: temps anigulat
10: gelada i bon temps	24: vent fort
11: gelada i temps estirat	25: aclarit i sol
12: temps estirat i sol	26, 27, 28 i 29: aclarit i sol
13: anigulat i vent fresc	30: clars, aniguls, vent fort i brusquina
14: anigulat i fred	31: clars, aniguls i vent fort

En el mes de març es va registrar un total de 36 l. Va ploure pocs dies, però hi ha que assenyalar els dies 3 i 5 que va ploure 10'8 l. i 15'8 l. respectivament.

Dia 21 d'aquest mes començà la primavera i podem veure que a partir de dia 25 començà a fer més bon temps.

Generalment el temps ha estat anigulat a pesar de què hi hagi hagut dies que ha fet sol i també molt de vent. Quatre gelades: dia 8, 9, 10 i 11.

MES D'ABRIL.-

dia	quantitat (l.)	
1	17'0	n
2	18'6	dhn
4	2'8	n
6	3'5	n
7	3'6	dn
11	37'0	hn
12	2'4	d
18	7'4	h
20	0'5	n
26	1'5	n
27	10'4	d

28	1'5	n
29	2'0	dn
30	4'7	d
total:	117'9	

Dia

1: pluja i vent	18: anigulat i a l'horabaixa una ruixada
2: aniguls, vent i brusca	19: variable i vent fresc
3: temps anigulat i vent fresc	20: clars, aniguls i qualque ruixada
4: variable, vent fresc i brusca	21: variable
5: níguls, i clars	22: clars, aniguls i temperatura agradable
6: anigulat, vent fres i brusquina	23: variable
7: anigulat i brusca.	24: clars i aniguls
8: variable i vent	25: clars, qualque anigul i vent
9: clars, aniguls i brusquina	26: brusca i vent fort
10: anigulat i temperatura freda	27: anigulat i brusca.
11: anigulat i brusca	28: sol, qualque anigul i un poc de brusca
12: anigulat i qualque ruixada	29: anigulat i brusquina.
13: gelada, temps estirat amb qualque anigul i vent fresc	30: anigulat i brusca
14: clars, aniguls i vent molt fort	
15: clars, aniguls i vent fresc	
16 i 17: clars i aniguls	

(Miquel Gaià Florit, en perdut).

Les estadístiques d'aquest mes ens mostren que ha plogut un total - de 117'9 l. Els dies que ha plogut més són: dia 1 i 2, de 15 a 20 l.; - dia 11, 37 l.

En aquest mes, no pareix que estam a la primavera. Hi ha hagut una constància de aniguls i brusca, i també bastant de vent, que dia 14 i - 26, va tenir gran intensitat. Dia 13; gelada.

Cosme.

Recordant a Sor M.ª de Loreto

Pep Segap

Es renou, es repicar de campanes, tan típic, ens feien saber a tots que aquell dia hi havia festa major.

Era un vint-i-sis de març de 1926 i a Sant Joan aquest acte se celebrava per primera vegada; és clar que tractava d'un acte religiós i sa gent hi va participar amb tota devoció.

S'Esmentat acte estava motivat perquè una monja feia es vots a Sant Joan. Aquests eren es primers.

Es tractava de Maria Ordines Matemales, una joveneta de vint-i-un anys, nascuda a Sant Llorenç el vint-i-cinc de novembre de 1915, filla d'Andreu Ordines i Francisca Matemales, agricultors amb sis fills, cinc famelles i un mascle. Ella fou sa tercera.

Maria Ordines va sentir sa cridada religiosa an es desset o de-vuit anys, però va de decissiu dins sa seva vida, una missió que va fer a Sant Llorens amb el Pare Jaume de Vilafranca.

Fa es primers vots a Son Roca an es denou anys dia vuit de Setem-bre i dos anys després fa es segons i ja definitius a Sant Joan amb es nom de Sor Maria de Loreto. En aquest temps s'ecònomo era Mossèn Francesc Mas, mentre es Convent de monges estava regentat per Sor Si-cília de Pollença.

Per conèixer un poc més a Sor Mª de Loreto la hem anat a veure i li hem preparat unes qüestions.

-¿Quantes monges hi havia an es Convent quan hi va anar?

- Ben cert no ho record, però unes onze o dotze.

-¿Quants d'al.lots havia tenguts amb aquets anys a Sant Joan?

-¡Uiii molts!. Ja no ho record. En aquells temps es nins no esta-ven junts amb ses nines. Record un parell que passaren per ses meves mans i en Toni d'Escalderers, na Francisca buritxona, es Maiolers, en Francisco Mena, en Toni escolà, en Toni de ca mestre Mador... ¡Ai a-quets anys com passen...! Ja no me'n record de tots, però poc més o manco tots eren de s'edat d'aquets.

-¿Què feia amb aquets al.lots?

- Els ensenyava a llegir i escriure, i ja tenia una bona tasca.

- A més de dedicar-se a l'ensenyament ¿què feia?

- molta feina a l'església. Me'n record quan la varen començar a construir. Hi havia poc més o manco un metro de paret feta. Hi vaig llevar moltes senalles de pols.

-¿Quins records hi va deixar a Sant Joan?

- Tots es de sa meva joventud. Vaig ajudar molt a fer es domassos de s'església, sa sanefa de sa capella del Santíssim i ses randes que té la Puríssima.

-Ets anys de fam an es final de sa guerra ¿Varen repercutir molt damunt es poble?

- No massa; Sant Joan i com altres pobles, per estar en mig de -s'illa, no ho va passar massa. Me'n record d'es temps de s'estraper-lo quan molta de gent venia amb so tren a comprar lo que les feia fal-ta (blat, ordi, faves, farina...)

-¿Què pense de sa joventut actual?

- No se pot comparar amb sa que hi havia en aquell temps. Ha can-viat completament.

-¿Segueix igual sa part religiosa avui que abans?

- S'ambient de llavors m'agradava més que ara. En quant a sa part

espiritual segueix igual.

- ¿Ha pensat mai deixar sa vida religiosa i formar una família?

- No d'això n'estic ben convençuda. Gràcies a Déu no he tengut mai aquest pensament.

- ¿Què pensa de sa política actual?

- No sé que té tenc que dir...

- Vostè què ha viscut sa República, sa Dictadura den Franco i ara sa Monarquia den Joan Carles, ¿Quin li ha agradat més?

- No tenc res que dir del Rei, però sa tranquilidad de llavors, - d'es temps d'En Franco m'agradava més.

- Canviant de tema, ¿quants d'anys fa què no ha estat a Sant Joan?

- En farà uns desset. ¡Ah no!. Hi vaig anar per sa mort de Sor Margalida i per una festa que feia sa Coral.

- Aquí també tenen una Coral, ¿eh?

- Si, sa diu "Brotet de Romani" hi està formada per més de cinquanta persones.

- ¿què és sa pobreza per vosté?

- Privar-se de moltes coses.

- ¿Per quin Sant té més devoció?

- Jo sempre acudeix an es principals: a Jesús i a la Furíssima. Però també tenc devoció a la Venerable de Senselles.

- ¿Veu sa televisió?

- La veig molt poc, tan sols es vespre quan fan es telediari i qualque vegada ni això.

- ¿Qui són aquestes persones?.

- Giscard d'Estainy?

- No el conec

- Lorenzo Santamaria?

- Tampoc

- Emma Cohen?

- Tampoc

- Pablo Neruda?

- Tampoc

- Pau VI?

- Aquest sí. És una bona persona. Ha sofert molt en se temps que estam ara.

- ¿Com distribueix es dia ara? - Ara no faig classes. Estit tot - es dia dins sa cuina preparant es menjar per es nins que se queden a s'escola a dinar.

Es temps havia passat molt depressa. Havíem començat a mitjan ho-
rabaixa i quan ens anarem ja era es vespre. An es carrer hi plovia.

D'excursió per Maià, Solanda i Es Castellots

Són aquests tres noms que resulten ben familiars als oïdes dels santjoaners, però són ben pots, entre els joves més, els que coneixien d'aprop, abans de l'excursió, aquests indrets de la nostra geografia local. Molta més confusió i imprecisió acusen quan hem de contestar a alguns tret històric referit als esmentats llocs.

El Teleclub, recollint la idea d'un grup, hi va organitzar el passat catorze d'abril una excursió per recórrer-los. Amb una assistència nombrosa, destacant els joves, es va partir a peu en direcció a Maià, possessió mallorquina a l'Oest del municipi. El seu propietari ens va descriure el funcionament d'aquesta explotació, així com les dificultats que l'agobien, insistí en el greu dilema que hi plantetjat i és que una elevada producció comporta una manca de qualitat i fins i tot, una contaminació dels productes, mentre que per aspirar a una qualitat natural hem de sacrificar la productivitat. Vàrem recórrer el carreró de Maià, on, a menys de mig caminó, creix la mata "escrita"; ens va sorprendre d'aquest paratge únic la diversitat d'espècies naturals allà representades. Sembla que per aquest indret, proximitats de Maià, si pogué aixecar, en temps prehistòrics, un recinte tal·lòtic, enormes pedres, restes sepulcral·ls ho testimonien. Sortint d'aquest passadís ens adintràrem a l'abrirar, també anomenat de Maià, el més extens del terme i un dels pocs que encara conserva la fisonomia pròpia relativament íntegra. Observarem i inspeccionàrem la cova Fosca que s'obri al Est, amagada a l'extrem Nord del cordó dibuixat pel dit al·zinar.

Repostàrem forces dinant a una altra possessió: Solanda, lligada al passat àrab de la nostra història i centre d'algunes tradicions locals. A la tarda pujarem als Castellots. Es denomina amb aquest nom a una altura que està al cap Est d'una serra, relativament baixa 222 m., alçada dins el pla que s'extén des del poble fins an Es Rafal, en direcció perpendicular a l'al·zinar de Maià. Forma una línia divisòria entre el pla de Solanda i el pla del Sud (Son Amadora), l'extensió dels quals és meravellosament captada des del capdamunt. No s'ha pogut determinar amb certesa si el nom de "Castellots" prové de l'existència d'una fortificació a un d'aquests montículs o si s'ha otorgat per la morfologia d'aquest turons. Hi poguerem comprovar la presència de pedres megalítiques i tenim notícia de que s'hi han trobat vestigis i restes arqueològics (tombes i objectes...); tot ens indica que, en altre

temps, l'home hi organitzà alguns tipus de vida. Els costats d'aquesta serra, per altra banda, i el seu mateix capdamunt estan poblats de pinars, insertant-se en algun punt una taca d'ullastrar, però les seves faldes s'han vistes fortament despullades per la pressió de l'agricultura que temps enrera i dins el mateix segle, es va enfilegar fins allà on va poder.

Amb l'arribada al poble varem cloure aquest dia dedicat a observar i viure el nostre medi més pròxim.

Josep Roig

NOTA ACLARATÒRIA.-

En el número anterior d'aquest Bolletí, publicàrem els parlaments dels Consellers de Sant Joan a l'acte de presentació de la memòria - d'activitats municipals durant l'any 1977.

Un cop imprès el Bolletí, hem observat que a la Salutació, a càrrec de Joan Company Gaià, els paràgrafs quart de la primera pàgina i primer de la quarta, estan equivocats. Això ens obliga a fer aquesta rectificació. I han de quedar escrits com segueix:

Paràgraf quart de la primera pàgina.

En primer lloc, voldria justificar de qualque manera la nostra actuació durant aquest darrer any, o si voleu, durant aquests darrers temps. Per ventura caldria aclarir que es fet de dir "justificar", no implica forçosament culpabilitat; és a dir, la nostra actuació pot haver estat acertada o desacertada, però puc assegurar que sempre ha anat acompanyada d'un excés de bona voluntat i ganes de superació.

Paràgraf primer de la quarta pàgina:

Voldria que compreguessin tots que s'Ajuntament és d'es poble, - no un privilegi d'uns pocs (o almanco així hauria de ser). Durant aquest temps he de confessar que ens hem sentit molt tot sols, és a dir, ens ha faltat la calor popular. Que ens hauria ajudat de molt la vostra presència en aquest saló quan s'ha anunciat un ple municipal ¡Què de coses s'haurien dit i deixat de dir!. Tal vegada la culpa és nostra, per no haver sabut veure un intent al respecte amb aqueixa convidada avui a totes les entitats locals i a tot el poble a nit aquí.

Gràcies.

indumentària santjuanera dels temps passats

Quan me vaig resoldre a fer aquest treball, no sabia com podria fer-lo, ja que ignorava on trobaria les notícies necessàries per desenvolupar aquest tema. Però és veritat que a vegades un té l'aigua a devora i se mor de sed. No se'n ha donat compte de lo que té al voltant. També tenia jo la font devora,... i a lo darrer, la vaig afinar. Perquè no demanar les notícies als qui pels seus cabells blancs com la neu, símbol de venerable reverència i respecte, ens asseguruen que han viscut més de prop els temps passats?. I a ells vaig anar. Quan me deien lo que sabien dels vestits d'un temps, semblava que els seus ulls, nets i lluent, veien altre vegada les antigues joies i vestits, i se'n alegraven ben molt com si la tornassin treure de les amples caixes per enjoiar-se de bell nou.

Bé voldria que tingués aquest treball gust d'antigor, fos net i clar com les parets emblanquinades de les cases pageses i tan agradós com s'olor de netedat que fa la roba posada a la bugada.

Però no sé si així serà...

Mirem ja com vestien i s'adornaven els nostros antepassats.

Les dones, - i així començam per les de qui sabem més coses - s'adornaven amb el volant o rebosillo, que, partint cosa d'un forquet més amunt del clotell, el tapaven hermosament, arribant llavors el volant, que acabava amb un parfalà molt bell i de forma rodona, fins a mitjan esquena i cobrint tot el coll per davant.

Era el rebosillo, en temps primer, fet d'endiana retxada o molt floretjada. Més avant però, es va fer també de punt o masulina ben igual de lo que n'han fet sempre el volant.

Ara bé, així com el volant adornava l'esquena, el rebosillo, després de tapar en delicadesa tot el coll i espatles baixava per davant en bella forma de punta fins a la cintura.

Amb una d'aquestes dues pessas, tan parecudes, s'enjoiaven les dones, com és de suposar, sols per anar a missa, que, dit a correns, era l'acte més important de tot el dia pels nostros antepassats. També sortien així per anar a festa, o a comprar els diumenges...

Però encara se posaven altres coses damunt el cap. Quan havien de dur moquedor, si no portaven volant o rebosillo, se cobrien el cap amb el cambuix. Era això una peça de roba blanca que tapava tots els cabells i els subjectava, evitant també que s'entrutàs el moquedor. Ben llis era i quasi no el veien, perquè començava un dit o dos més enre-
ra del front i acabava molt ajustat davall el coll.

I, parlant dels adornos del cap de les dones, no se pot passar per

alt lo que tan geloses duien. Era sa coa, que com més llarga era, més - planta feia. En general la solien dur postissa. I com una cosa molt curiosa s'ha de mencionar lo que tenia per nom es cové.

Era una trincheta de roba que anava cosida davall sa coa i només se - veia una randeta o cordonet molt hermós a cada banda d'aquesta trincheta. Així se donava més relleu a sa coa, que llavors es veia molt bé, i s'evitava que embrutàs es gipó.

Una altra cosa duien encara pel cap. Quan anaven sobre tot a missa, se posaven les mantes negres que de damunt es cap arribaven fins a la - cintura, acabant en forma rodona darrera, i així se diferenciaven dels moquedors grossos que, a més de les dues puntes de davant en tenien una altra darrera. Aquets moquedors, fets de merin o de tof, eran negres o de color, mentres que les mantes més antigues eran ben blanques.

Havent parlat prou dels vestits o adornos del cap, toca dir qual - que cosa de lo que duien pel cos.

Es gipó, que era generalment ben llis, estava fet de merin o de se - des. Com anava molt ajustat, quasi mai hi duien cap rua. El se solien - travar davant en agulles molt precioses i, encara que fos un poc esco - tat, quedava coberta molt bé tota la part de davant, amb el rebosillo; això quan no hi duien un moquedor d'ou molt vistós embolicat pel coll sobre tot en fer un poc de fred. Ses mànegues arribaven fins tall de col - zo i acabaven amb un com a puny blanc que es tombava damunt sa mànega - cosa d'uns dos o tres dits. Aquest puny anava travat amb una collada de botons d'or i altres cinc botons d'or també, posats en fila, lluien da - munt cada mànega d'es gipó.

Sa llargaria d'aquest gipó era fins a la cintura anant tapat pels - amples, bells i vistosos faldons que arribaven a tall de peus. Ni havia de dones que per anar més estufades duien, quasi damunt, cosit a n'els faldons un sércol que servia per dur més fona. Altres, per fer més, te - nien els faldons tan llars darrera, que passejaven un rossegall d'uns - dos palmes, que realment devia esser molt rumbós.

Es diumenges, duien fins i tot les sabates adornades. Solien esser baixes i anaven travades damunt el peu amb una sivella de plata o un - floquet.

Es ben clar que a les dones d'un temps les agradava també anar ben enllestides i ben enjoiades. I si un pensa en les joies que duien d'or, que devia anar a balquena, molt bon gust tenien en vestir-se i enjoiar - se. Perquè tenien al manco un anell, una bracerola i es cordonsillo. A s'anell, que no era gens prim el duien ben lluent a un dels dits de la mà, i tenia al mig un segell no petit, on s'hi veia el nom o un bell dibuix.

Molt planta feia també la bracerola que duien en el braç. D'ampla - ria tenia uns dos dits, i era bastant gruixada a més. Anava ben passa -

da fins quatre dits baix el colzo, de tal manera que la se sentien bé,.. però lluien... I que hem de dir del cordonsillo!. Aixó si que n'era - molt hermos. Tenia de vuit a setze palms de llarc i així se podien donar bastantes voltes amb ell pel coll i la cintura, perquè d'aquesta - manera el solien dur.

També usaven les dones del temps primer es ventall. Ni havia que - s'anomenaven de fantasia i altres que no eran tan plantosos. Els de fantasia tenien els bastonets, que aguanten la tela, fets d'una cosa molt bona i que es diu nacre, i a vegades eran d'os. Sa tela era molt florejada i vistosa, i solia esser de seda. Els altres ventalls més senzills tenien els bastonets de fusta i la tela més comuna, sense tenir tampoc la cinta vermella enllaçada entre els bastonets, com els de fantasia.

Aquestera la indumentaria dels temps passats a Sant Joan usada per dones. Però, com és de suposar i creure, no sempre anaven tan endiumen jades. No cada dia era festa o diumenge. També feian feina, i a vegades ben molta.

Llavors vestien una camia de drap que tenia les mànegues fins tall de colzo, però duien tapat lo demés amb els maneguins que arribaven de la mà fins damunt el colzo on anaven fermats amb unes vetes.

Damunt sa camia solien dur un moquedor o manto patitet, que acabava en punta, no arribant més que a mitjant esquena, mentre, que davant s'encreuaven ses dues puntes, anant travades en sos faldons o davantal. Solia esser aquest molt florejat, però en floretes patites i de color; com també era de color una faixa que tenia per tot voltant.

Els faldons eran fonats i llargs també, però forts i no tan rumbo-sos els d'es diumenges. Damunt hi solien dur un davantal fet pels teixidors del poble amb el fil fet a casa. Totes les dones sabien filar i així passaven a vegades el temps, fila que fila, i llavors se vestien amb el fruit de la seva feina.

Quan anaven pel sol duien un capell d'ala plana i d'un palm d'amplari. Al voltant de sa cofa hi duien una cinta negra que penjava per damunt s'ala. Damunt el cap solien dur sempre, encara que duguessin capell, un moquedor petit format davall es coll, sobre tot les dones més velletes.

Així poc més o manco anaren vestides totes les dones en general - fins fa uns cent o cent cinquanta anys,... i diuen, com a cosa certa, que la dona que fins més avant conservà aquesta indumentària, va esser una anomenada madò Putxera d'el Noi, que vivia en el carrer, dit avuy en dia, de Frau Luis Jaume. Això fa uns vuitanta o noranta anys.

Ja és hora de parlar de la indumentària dels homes encara que no hi ha tantes coses que dir.

Pel cap duien un moquedor vermell de al oli d'un quadrat de tres o

quatre palms, però ja s'enten que no el duien estès, sinó aplagat. Com més florejat era, millor. No el duien igual els joves i els de més edat. Aquest se cobrien el front i tot el cap amb ell i el se fermaven llavors amb una baga damunt es clotell. Els joves en canvi el se posaven embolicat pel coll només, fent-se la baga davant y darrera penjava la punta en què acabava el moquedor.

Damunt el cap i moquedor, si en duien, portaven un capell de llana que tenia s'ala ben ampla, quasi d'un palm.

La camia solia esser de cotonet, duguent damunt uns guardapits ben rumbosos i adornats. Es jaquet, que tenia el coll ben dret, era un poc curt, igual que els guardapits. A s'esquena es veien bé quatre dits de camia.

Per la cintura se posaven un moquedor que anava fermat darrera, servint per dur davant, embolicat en sos dobles, un sarró de pell de moix o un talec de drap on hi portaven els diners. Aquest moquedor anava tapat amb una troque de drap vermell o color de cel, que se travava en blens.

Els calsons se duien en bufes, i eran molt amples i fonats, sense mirar prim a sa roba. Estaven travats en botons i darrera tenien un chap en vetes per aflluixar o estrenyer. Arribaven fins més abaix dels genolls, on tenien un elàstic que els subjectava, servint també per aguantar les calses que eran la major part d'ellas blanques o de llana rossa.

Les sabates solien esser baixes en cordons que se fermaven damunt el peu. Quan feien feina per fora vila duien varques o botins,.. i a vegades anaven descalsos.

Quan feia fred, o siga en s'hivern, vestien un capot de drap en beca i era tan llarg que arribava fins als peus. Pel carrer anaven beca posada però quan entraven a l'església la se treien.

Compten que els dos homes que fa més poc, anaren enllestits d'aquesta manera varen esser un tal Maiol de S'Arraval y un Monjo que vivia davant s'apotequeria.

Tot això és lo que, a força de cercar, he pogut trobar referent a l'indumentària santjuanera dels temps passats. Si pogués veura un Quart Diumenge de fa un temps, més coses diria segurament, perquè en aquest dia tan senyalat solien treure els vestits nous els santjuaners que visqueren fa més estona dins el nostre poble. Però ja han passat. Així és, que present, tot lo que m'ha estat possible replegar, en moltes ganes de haver pogut donar també, un poc de llum, encara que siga una patita espira només, perquè mos siga conegut el temps passat.

SAN JUAN

Boletín informativo del Teleclub de San Juan, nº 2580

C/ Belisario, 18, San Juan.

Mayo 1.978. Nº 72

Director: Carlos Costa Salom.

Equipo de Redacción:

Miguel Gayá Bauzá

José Bauzá Bonet

José Roig Bauzá

Miguel Gayá Matas

Guillermo Florit

Juan Morey Company

Juan Bauzá Roig

Arnaldo Bauzá Sastre

Bernardino Company

José Estelrich

Cosme J. Nigorra

Juan Font Roig

COLABORADORES:

Miguel Fiol Company

Miguel Fuster

Demos

Segap

PROTECTORES DE SANT JOAN.-

Ayuntamiento de San Juan, D. Miguel Estelrich, D. Juan Bauzá Antich
D. Ramón Gayá Carbonell, D. Miguel Fuñer, D. Gabriel Ferriol,
Dña. Francisca Gayá de Chacártegui, Dña. Antonia M. Soler Gayá,
D. Juan Oliver de Maiá, D. Francisco J. de Senmenat d'Els Calderers,
D. Fulgencio Rosselló de Son Gual, Dña. María Camps Vda. de Oliver,
Dña. Antonia Camps Vda. de Truyols, D. Francisco Camps de Sa Bastida,
Dña. Micaela Verger Vda. de Rosselló, Dña. Margot Christoffer,
Dña. Antonia Bauzá Camps, D. Luís Alemany Vich.

NOTAS DE LA REDACCION.-

Las opiniones expresadas en los artículos y colaboraciones publicadas en este Boletín, manifiestan la forma de pensar de sus autores, pero no necesariamente la de los que en él trabajamos.

Los artículos escritos en catalán o mallorquín, son reproducción literal de sus originales, no haciéndose, esta redacción responsable de las faltas que en ellos pudieran existir.

